

GAZETA LWOWSKA

W Poniedziałek

N^{ro.} 2.

5. Stycznia 1824.

Wiadomości krajowe.

U w i a d o m i e n i a

C. K. Rządu krajowego.

Najjaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 29. Czerwca r. b. raczył stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z d. 8. Grudnia 1820 nadać Augustynowi Russnurm Adwokatowi w Iglau pięcioletny przywilej, na wynalazek pieca suszarnianego na stód, owoce, len i t. p., w którym każdym materiałem palić można, i przez ciągle świeżo wypływające z niego mocno rozgrzane powietrze bez dymu, suszenie najlepiej przedsięwzięte, a w szczególności u stódu bardzo przyjemny smak otrzymać można, których pieców do opału w większych i mniejszych gmachach, osobliwie zaś w koszarach i t. d. dla ciągłego odnawiania powietrza i rozprzestrzeniania ciepła nayszkodliwiej użyć można, przez co dREW znacznie oszczędzi się. Wydział lekarzki nie znalazł w względzie zdrowia nic takiego, coby wyhonaniu tego przywileju sprzeciwiło się.

P r e s t r o g a

od C. K. Rządu krajowego.

Dnia 5. Sierpnia 1825 około 5tej godziny po południu zaczęły się ściągac nad wsią Zembrzycami w Cyrkule Wadowickim, z dwóch przeciwnych stron chmury piorunowe, z których nagle przy błyskawicach i grzmotach grad z deszczem po całej okolicy padać zaczął, ustraszeni wieśniacy porzuciwszy swą robotę w polu szukali schronienia. Piętnastu tychże skryło się pod dzwonicę przy tamecznym kościele i z nierostopności dzwonicę zaczęli, alisci w krótkim czasie uderza piorun z wielkim trzaskiem w kopułę dzwonicy i gruchoce ją po największej części. Lecz co za smutny los dotyka tychże 15 wieśniaków, którzy się tam schronili byli, otol trzech zabija piorun do razu, i pomimo wszelkiego starania, nie możnabyło ich do życia przywrócić, siedmiu zaś z nich mniej lub więcej uszkodzonych, a pięciu tylko przylguszonych zostało. Niechże ten okropny przypadek będzie nadal przestrogą, iak to niebezpieczno, przekraczać wyraźnie i na wielokrotnem doświadczeniu wsparte rozporządze-

nia. Wzywają się zatem posiadacze dóbr i przełożeni mnieyscwi, aby zakaz Patentem z dnia 26. Listopada 1783 ogłoszony, który dzwonicia podczas burzy zabrania, przy każdej sposobności ludowi wiejskiemu przypominali, i tego o pożyteczności tak zbawienne rozporządzenia obiaśniali.

— Z Wiednia d. 27. Gradnia. —

Postanowieniem C. K. zjednoczonej nadwornej Kancelaryi z d. 27go Listopada miejsce obwodowego Chyurga w Nowym Targu w Galicyi dane zostało kameralnemu Chyrgowi Franciszkowi Otto, miejsce Chyurga w Wiśnicz Janowi Mattausch, zaś miejsce kryminalnego Chyurga w témże mieście dane zostało uwolnionemu już od służby obwodowemu Chyrgowi Wilhelmu Wex.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Rząd Meksykański uchwalił, że Vera-Cruz dotąd nie będzie portem handlowym, dopóki w rękach Hiszpańskich zostawać będzie twierdza Ulloa. W skutku tego wynieśli się kupcy do Alvarado, które miasto zostało portem przewozowym, i surowo zakazano nie wpuszczać żadnych Hiszpańskich okrętów ani do tego, ani do żadnego innego portu. Kupcy Hiszpańscy z rodzinami i z majątkami uszli z Vera-Cruz do twierdzy. Przybyły Hiszpańskie okręty z ładunkami dla Vera-Cruz, lecz z wielką stratą musiały pozbyć się towarów. Kapry Kolumbijscy, których okręty stały pod wyspą Sacrificios za obrębem dział twierdzy, zabrali trzy Hiszpańskie Szonery, krążące niestannie między Hawanną i Vera-Cruz.

Paweł Wilhelm Xiążę Wirtemberski przybył d. 17go Czerwca przez Franklin do Missouri. Miał zamiar iechać wzdłuż rzeki aż do ujścia Yellowston.

W Bostonie stawiają teraz 200 domów ponaywiększej części pięknych.

W Newhaven z 2000 ludzi ani ieden nie umarł przez lat 37, co służyć może za szczególniejszy przykład. Według analogii Nowe-

go Yorku, Filadelfii i Baltimore liczyć można na jeden tydzień dziewięć umarłych.

Indyie Zachodnie.

Prezydent wyspy St. Domingo wydał wyrok takiej treści, że żaden okręt należący do państwa w portach pobliskich zachodnio Indyjskich wysp, na których handel z Hayti nie dawno zakazany został, nie będzie przypuszczony do portu tego wolnego Państwa, wtedy nawet, gdyby płynął koło którego portu Stanów Zjednoczonych, a przeto samo sposobem porządnym odbywał wyprawę.

Brazylia i Portugalia.

Gazeta Lizbońska z d. 18go Listopada umieściła list pisany do Prezydenta Komisyyi postaney na wyspę Madeirę, w którym Król Jmć zadowolenie swoje oświadcza z badań przedsiębranych na wyspie z powodu ostatnich rozruchów. Gazeta mówi, że największą pochwałę oddać przynależy pośpiechowi, w którym nadmienionej dokonano wyprawy. Flotyła złożona z fregaty Amazonki i z dwóch innych okrętów, mająca na pokładzie nowego Gubernatora Don Manuela de Portugal e Castro, 7my pułk, cokolwiek artyleryi, Prezydenta i współczłonków Komisyyi, zawinęła do portu wyspy d. 26. Sierpnia. Po najsurowszem badaniu i wysłuchaniu 250 świadków wydano wyrok d. 8go Października. Byłó wtedy w więzieniu 25ciu oskarżonych, z których jeden otrut się, resztę 24 sądzono summarycznie w skutku, Królew. rozkazu. Dwudziestu dwóch, skazano na rozmaite kary, dwóch zaś wypuszczono, jako więcey nieprzezornych, jak występnych. Ponieważ rewolucya nie wybuchła w samej istocie jest rzeczą możliwą, że łaska Monarchy z nieubłaganą surowością sędziów skończoną zostanie.

Hiszpania.

Podług wiadomości z Madrytu z d. 9go Grudnia (umieszczonych w Gazetach Paryżkich z d. 16go w. m.) obchodzona urodziny Królowey powszechnem pocałowaniem ręki i głę u dworu.

Król powołał D. Jose Manuela Arjona współczłonka destoiny Rady Kastylijskiej na ważną godność Intendenta najwyższej Policji Królestwa. Z wyboru tego cieszą się wszyscy przyjaciele porządku.

Wyrokiem wydanym d. 16go Listopada a udzielonym d. 29go tegoż miesiąca przez Ministra morskigo Kapitanom portowym Królestwa, Król postanowił na powrót cto beczkowe i in-

ne cła w portach Hiszpańskich, iak było przed 7mym Marca.

Ponieważ mianowany Minister sprawiedliwości D. Narciso de Heredia posiada tytuł Hrabiego Osalia, więc upoważniony został wszystkie akta swojego Ministeryyum podpisywać tym nazwiskiem.

Margrabia Almenara mianowany został Dyrektorem banku San Carlos.

Gazety Madryckie zaprzeczają iakoby Xiążę Medina-Celi oddalony został ode Dworu.

W Radyxie wyszedł pod d. 19tym Listopada następujący rozkaz od tymczasowego Hiszpańskiego Gubernatora: »Straże woyska stojącego w tym mieście odebrały napomnienie ażeby nie pozwały nikomu przechodzić blisko siebie od 10 godz. w nocy aż do samego ranka. Uwiadania się o tym wszystkich mieszkańców, ażeby stosując się podług tego ustrzedz się mogli wszelkich nieprzyjemności. Na zawołanie: *qui vive?* (kto żyje?) należy odpowiedzieć *le Roi!* (Król!) i pójść swoją drogą.«

Gwiazda umieściła artykuł gazety Madryckiej z d. 4go Grudnia, w którym zbiera zdania gońca Angielskiego o niepodległości południowej Ameryki. Gazeta mniema, że przynajmniej Peru nie można uważać za Państwo niepodległe co do istoty, ponieważ w niższem Peru prowincyi Puncavelica, Huauanca i Arequipa słuchają rozkazów Hiszpańskiego Wice Króla Laserny, który od r. 1821 mieszka w Cusko, a w wyższem Peru Intendencyi la Paz, Oruro, Cochisaca, Chochabamba, Potosi i St. Cruz de la Sierra oderwały się od Buenos-Ayres i żyją szczęśliwie pod Królewskimi Wielkorzędcami. Powstańcy zajmują tylko Intendencyi Truxillo i Tarma. (Muszą w Madrycie nie wiedzieć ieszcze, że Linę odebrali powstańcy.) Gazeta Madrycka wspomina o wielu małych zwycięztwach odniesionych nad powstańcami przez oddziały rojalistyczne, zapewnia oraz, że woysko powstańców we wszystkich prowincyach jest nędzne, złożone z rozmaitych osób, a sprawa jego jest od większej części mieszkańców nienawidzoną. — Gazeta Madrycka umieszcza ciągle adresy od miast i prowincyi Hiszpańskich, między innemi jest także adres prowincyi Guipuscoa podpisany przez iey Deputowanego Xiążęcia Granadę de Ega, a podany Królowi przez synów jego trzymających stronę prawności Margrabiego Valmodiana, Don Juana Erro i Don Iguacego de Corral.

Najnowszy Restaurador z d. 8go Grudnia umieścił długi artykuł dowodząc, że Rząd Hiszpański, ani może, ani powinien zapłacić rewolucyjną pożyczkę, nie może nawet oznaczyć tego długu że szkoła Królewskiej pożyczki.

Siedziba Rządu Katalońskiego przeniesioną została do Tarragony. Jenerał Kapitan tej prowincyi, Baron d'Eroles powołał tam głównego Intendenta i urzędy administracyjne Manrczy. Jednak sądzą, że Baron d'Eroles nda się nakoniec do Barcellony. — W Katalonii pozostana się tylko cztery Francuzkie pułki piechoty (19ty lekki pułk, 16ty, 33ty i 41szy liniowy), wreszcie dwa pułki jazdy. Trzy pierwsze pułki zięły już Barcellonę, podobnie Figueras i Urgel będą miały tylko załogi Francuzkie, przeciwie Leryda, Tarragona, Tortosa i Hostalrych osadzone zostają Król. Hiszpańskiem woyskiem. Mnóstwo Hiszpanów klas różnych, Oficerów wszelkich stopni, właścicieli dóbr, kupców, księży wojskowych, ochotników od milicyi i Miqueletów wynosi się z Katalonii do Departamentu Wschodnich Pireneów; zostawiać będą w Cerecie i Prades, dopóki Rząd nie wyznaczy im miejsca przyszłej siedziby.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Na artykuł umieszczony w Dzienniku Rozpraw utrzymujący, że Gazeta »Goniec Angielski nie może być więcej uważana za gazetę półurzędową, tenże Goniec odpowiada: »Nie chcemy Dziennikowi rozpraw zaprzeczać wyższej wiadomości w naszych właściwych okolicznościach. Czém iestemy, lub czém nie iestemy, okazać się powinno z naszych czynności; wszakże niepodobna nie postrzegać skutków, które z powodu artykułu naszego o Ameryce północnej wyniknęły.

Gazeta Demerarska z d. 17go Października zawiera bardzo ważny dokument, to jest spis trzechletni ludności niewolników i domiesien Rejestratora do Gubernatora. Nie jest uzupełniony, lecz przeto niemiulej zaspakajający, iż zbija złośliwe potwarze rozsiewane od nieprzyjaciół naszych osad. W liczbie zacięgnionych do spisu 56,000 (ponieważ dotąd tylko z powodu rewolucyi spis doprowadzono) zmniejszyło się w ostatnich trzech latach 1675 dusz, a to w ludności złożoney z półowy Afrykańskich marzynów, a zwłaszcza w stosunku 16,253 męskich do 9785 niewieścich niewolników, co uważać należy za iedyną pomniejszenia przyczynę. Reszta ludności niewolników składa się z mulatów, gdzie uważamy z radością, że u nich ilość płci obojczy iest rów-

ną, pomnożyło się przez nrodzenie 3526 dusz a umarło w dziesięciu latach iedynie 1278.

Goniec Angielski donosi, że uchwalone niedawno pomnożenie Angielskiego woyska przyprowadzone będzie do skutku z największą, jaka tylko być może ekonomiką. Oficerowie wzięci będą z tych, co są na połowie płacy, a przystającym nie dadzą więcej na rękę jak 3 funt. szterl. i 4 pence, jeżeli zapiszą się za czas nieoznaczony, 2 i 1/2 funta szterl. gdy na czas oznaczony. Zaciągowi powinni mieć 5 stóp i 5 cali wysokości. (Stopa Angielska ma tylko 11 cali Franeuzkich.)

Gazeta *Morning-Chronicle* donosi, że wszelkie akta tyczące się Portugalskiej pożyczki złożone zostały na banku Angielskim, w przytomności Posta Portugalskiego i kontraktujących. Pożyczka ta wynosi półtora miliona funt. szterl., za lat 30 ma być zapłaconą i zabezpieczoną została na dochodach tytanu i mydła które czynią 300,000 funt. szterl.

Kapitan Parry został na miejscu zmarłego Kapitana Hurda hydrografem Admiralitycy.

F r a n c y j a .

D. 23. Listop. towarzystwo jeograficzne w Paryżu odprawiło powszechną posiedzenie pod przewodnictwem Margrabiego Pastoret. P. Roux, naczelnik Wydziału w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, czytał wiadomość o podróżach Kapitanów Ross i Parry, a P. Maltebrun wystawił obraz prac towarzystwa w roku bieżącym. Postanowiono, aby za miast kosztownego wysyłania ludzi w podróże, wyznaczono nagrodę za opisanie iakiego nieznanego kraju. Wspomniane towarzystwo odprawi znowu powszechne posiedzenie w Marcu roku przyszłego.

W Niedziele d. 14. Grud. były u Króla Jmci liczne pokoje, na których postrzegano także Marszałka Moncey, wieczorem wprzódy przybyłego do Paryża.

Gwiazda zapewnia powtórnie, że Jenerałowi Porucznikowi Hrabieciu Guilleminot przeznaczone iest Poselstwo w Konstantynopolu i że tam wkrótce odiedzie.

D. 12. Grudnia bawił się Xiążę Angoulême dłużej jak godzinę w szkole politechnicznej, której iest opiekunem, a której uczniowie nappierwéy witali go przy wieździe do Paryża.

Dnia 25go Grudnia wieczorem obchodzono uroczystość powrotu Xiążęcia naczelnego Wodza i szczęśliwego ukończenia wojny Hiszpańskiej. »Trudno iest«, mówi Monitor,

»dać wyobrażenie przepychu i smaku, który tam panował, świetnego widoku, iaki tenże wyobrażał, porządku przestrzeganego wtedy a przed wszystkiém sposobu, iakiemi uczucia ożywiającego każdego mieszkańca téj wielkiéj Stolicy, wyrażane i przyymowane były. Wszystkie sztuki połączyły się razem dla zrobienia uroczystości téj godną swoiego przedmiotu.«

Ponieważ podług postanowienia prawa z d. 10. Marca 1816 wszyscy owi żołnierze, których czas służby ukończony został, powinni być w czasie pokoju d. 31. Grudnia każdego roku rozpuszczani, przeto i teraz podoficerowie i szeregowi z klasy roku 1817, równie iak i inni woyskowi, których czas skończył się z d. 31. Grudnia 1823 uwolnieni będą z oddziałów woyska tak w kraju, iak i za granicą.

W pierwszych dniach Grudnia przybyli do Perpignan Jenerał Porucznik Berge, Jenerał Picol de Peccaduo i Jenerał Nugen de St. Cyr, naczelnik głównego sztabu 5go oddziału woyska.

Gwiazda pisze o Jenerale Bessieres, że w Aranjuez oddał Królowi oręż z temi słowy; »Przymiemy N. Panie ten oręż, który opatrność dla pokonania Twoich nieprzyjaciół dała mi w rękę.« Na co Król odpowiedział: »Jeszcze mam nieprzyjaciół do pokonania, a żebym pokazał, ile W. Panu ufam poruczę mu dowództwo.« I w samej istocie odebrał rozkaz Bessieres, z dywizyją swoją udać się do Manchi, a d. 27go rozłożył główną kwaterę w Villa-Robledo w téj prowincyi. Bessieres urodził się w Ciran w Departamencie Herault; oyciec jego żyje w Tonlonzie a żona i dzieci odiechały do Madrytu z Barcelony, gdzie siedziały w niewoli.

Szwecyja i Norwegia.

Król nie chciał sankcyjonować wyroku Stanów, ażeby Sądy odbywały się publicznie.

Niemcy.

Dyrekcya Policyi w Monachium zagrabić kazala dzieło Dr. Tschirmer pod tytułem: »Powrót Katolickich Chrześcian w W. Xięztwie Badenskiém do Ewangelickiego Chrześcianstwa i t. d.«, a to z powodu poniżających uwag czynionych o dogmach i rozporządzeniach Katolickiego Kościoła.

Królewic Bawarski wyiechał z Rzymu przez Neapol do Sycylii.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 18. Grudnia. —

N. Pan, Cesarz i Król, ozdobić raczył, orderami Ś. Stanisława 1szej klasy, Radcę Stanu Ilnickiego; 2giéj klasy: Referendarza Stanu nadwyzynnego Hanbiewicza; Prezesa Kommissyi Woiewódzkiéj Podlaskiéj Starnalskiego; 3oiéj klasy: Taczanowskiego, Kommissarza Wydziału Szarbowego w Kommissyi Woiewództwa Podlaskiego; Golembiowskiéj, Kommissarza delegowanego w obwodzie Radzińskim; Rymińskiego, Kommissarza Obwodu Łukowskiego; Kasperowicza, Sekretarza Jeneralnego Kommissyi Woiewództwa Podlaskiego; Sgo Włodzimierza 4téj klasy: Boreiszę, Kommissarza Obwodu Bialskiego; Lechowicza, Kommissarza Obwodu Siedleckiego.

Rossyja.

— Z Petersburga d. 2. Grudnia. —

C. Ross. Jenerał piechoty, Hrabia Tatiszczew, wysłużywszy się krajowi przez lat 70, umarł przed kilkoma dniami w téj Stolicy przeżywszy lat 88.

Karolina, Xiężniczka Wirtembergska, narzeczona W. Xięcia Michała, wieździała uroczyscie do Petersburga d. 4. Grudnia.

Cesarz Jmc dla okazania Xiężnie Wołkońskiéj dowodu szczególney łaski Swoiém mianować raczył iéy wnuki, córki Jenerala Porucznika Xiążęcia Repnina, Alexandrę i Barbarę, nadwornemi Freylinami przy Cesarzowych.

Kuryier Litewski umieścił następujący Reskrypt Cesarza Jmci Rossyjskiego do Jenerala iazdy, Hrabiego Wittgensteinu:

»Hrabio Piotrze Krystyjanowiczu!»

»Powierzoną wam armią, obeyrzaną przez zemnie w okolicach Tuloczyna, miałem rzetelnie zadowolnienie znaleźć we wszystkich częściach w stanie tak odznaczającym się, iż ona, podług najsćislejszéj sprawiedliwosci, może stanąć w równi z najlepszymi woyskami armii Rossyjskiéj. Doprowadzenie iéy do tego stanu, przyznaię niezmordowanym trudom i staraniom waszym, za które przyjemno Mi poświadczyć wam ninieyszém zupełną i rzetelną Moię wdzięczność, przebywając z resztą na szawsze ku wam przychylnym.«

»W Woznezeńsku d. 14. Paźdz. 1823.«

(podp.) »Alexander.«